

Tilannekatsaus: asumista koskevat budjettiesitykset

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan asunto- ja ympäristöjaosto
30.9.2022

Hallitussihteeri Liisa Meritähhti
Lainsäädäntöneuvos Matleena Haapala

Asumisneuvonta: taustaa

Talousarvio 2022, eduskunnan lausuma

- Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle syksyyn 2022 mennessä esityksen, jossa asumisneuvonta vakinaistetaan ja säädetään lakisääteiseksi toiminnaksi, ja muutos tulee voimaan vuonna 2023.

Hallitusohjelman tavoitteet asunnottomuuden poistamisesta

- Asumisneuvonnan saatavuuden parantamiseksi tehdään asumisneuvonnasta lakisääteistä ja osoitetaan siihen riittävät resurssit. Turvataan riittävä asumisneuvonta yhdessä kuntien kanssa. Asumisneuvontaa on oltava tarjolla asumismuodosta riippumatta.

Asumisneuvontatyöryhmä 3/2020 – 2/2021

- 1) Asumisneuvonta hyvinvointialueen järjestämisvastuulla, 2) asumisneuvonta kunnan järjestämisvastuulla, 3) ARA:n koordinoima sopimusmalli vai 4) asumisneuvonnan kehittäminen ilman lakisääteistämistä
- Tärkeää säilyttää järjestöjen antama asumisohjaus ja järjestöjen erillisrahoitus (STE-avustukset)
- Lausuntokierroksella kannatusta eniten ARA-sopimusmallille ja kuntamallille, mutta esillä epävarmuuksia ja jatkoselvitystarpeita. Keskeistä asumisneuvonnan turvaaminen ja tosiasiallinen sisältö sekä asiakkaiden ja alueiden yksilöllisiin tarpeisiin vastaamiseen.

Asumisneuvonta: valmistelu

Uusi määräraha käyttöön vuoden 2022 talousarviossa (mom. 35.20.31)

- ARA neuvottelee kuntien kanssa ja myöntää niille avustuksia asumisneuvonnan ja asumiseen liittyvän talousneuvonnan kehittämiseen ja laajentamiseen

HE asumisneuvonnan tuesta kunnille vuosina 2023–2027

- Edistetään asumisneuvonnan lakisääteistämistä vaiheittain
- Toistaiseksi ei viranomaisen järjestämisvastuuta, vaan asumisneuvonnan turvaamiseen ja laajentamiseen valtion resursseja sekä avustuksina että ARA:n konkreettisena tukena
- Lain vaikuttavuuden ja tilanteen seuranta. Tietoa toimivuudesta myös omistusasukkaiden ja yksityisellä vuokralla asuvien kohdalla.

Lausuntopalaute

- Tukee vaiheittaista etenemistapaa
- Asumisneuvonnan jatkuminen ja laajentaminen tärkeitä tavoitteita
- Useat kunnat pitivät hyvinvointialueita sopivampina toimijoina; ei tulisi edetä kuntien järjestämisvastuuseen
- Tässä vaiheessa asumisneuvontaa ei ollut mahdollista sisällyttää hyvinvointialueiden lakisääteisiin tehtäviin.
- Viranomaisen järjestämisvastuu estäisi STEA:n kautta myönnettävät avustukset järjestöille vastaavaan toimintaan > palvelujen saatavuus voisi käytännössä kaventua.

HE laiksi asumisneuvonnan tuesta kunnille vuosina 2023-2027 (HE 129/2022 vp), pääkohdat

Valtionavustukset kunnille ja kuntayhtymille, tähän varataan 4 miljoonaa euroa vuosittain

- Käyttötarkoitus: asumisneuvontapalvelujen tuottamiseen, laajentamiseen ja kehittämiseen
- Avustuksen osuus enintään 80 % avustettavan toiminnan kustannuksista

Avustuksen saamisen edellytykset

- Avustettava asumisneuvonta koskee ARA-asuntokannan asukkaiden lisäksi vapaarahoitteisen asuntokannan asukkaita ja omistusasukkaita (eli neuvonnan saaminen ei riipu asunnon hallintaperusteesta)
- Asumisneuvonta on asukkaille maksutonta

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA:n tehtävät (toimintamenot 0,3 milj. euroa)

- ARA myöntää avustukset
- ARA tukee kuntia asumisneuvonnan kehittämisessä kahdenvälisesti sekä yhteisenä toimintana
- ARA seuraa asumisneuvonnan saatavuutta ja järjestämistapoja lain voimassaoloaikana

Lain ehdotettu voimassaolo 1.1.2023 – 31.12.2027

- Lain toimivuudesta ja vaikutuksista tehdään arvio, vastuutaho on YM
- Arvioinnin näkökulma on valtakunnallinen ja siinä tehdään yhteistyötä eri hallinnonalojen ja toimijoiden kanssa

Asuntopoliittinen kehittämisohjelma

- Osaa kehittämisohjelmassa linjattuja toimia toteutetaan jo nyt osana hallitusohjelmaa
- Aikajänne vuoteen 2028
- Ei välittömiä budjettivaikutuksia, jokaisen hankkeen kohdalla rahoitus arvioitava erikseen
 - ARA-tuotannon lisääminen ja MAL-sopimukset
 - Selvitykset, muun muassa VAR ja kasvukeskusten ulkopuoliset alueet
 - ASP, asumisneuvonta, pitkän korkotuen kehittäminen

Linjaukset pitkän korkotukimallin kehittämisestä

- ”Uudistetaan kohtuuhintaisen asuntotuotannon pitkän korkotuen tukijärjestelmä, jotta siitä tulee nykyistä kannustavampi ja läpinäkyvämpi. Valtion tuen määrää lisätään ja rajoitusaika säilytetään nykyisessä 40 vuodessa. Uudistuksessa otetaan huomioon asumisen palvelullistuminen ja uudet asumisen ratkaisut. Säilytetään ARA-vuokra-asuntojen asukasvalintaperusteet ennallaan.” (Hallitusohjelma s. 52)
- ”Pitkän korkotukimallin uudistamista jatketaan. Edistetään hankintalainojen laajempaa käyttöä. Valtion tukeman asuntotuotannon riskienhallintaa parannetaan uudistamalla siihen liittyvää aravalainoihin ja korkotukiin lainsäädäntöä. Lyhyen korkotukimallin käyttöä jatketaan.” (Asuntopoliittinen kehittämisohjelma s. 35)

HE annetaan viikolla 43

Keskeiset ehdotukset pitkän korkotukimallin kehittämiseksi

- Tuen lisääminen
- Vuokrissa korjauksiin varautumisen salliminen
- Uhkasakko
- Sote-uudistuksesta johtuvat muutokset
- Jatkossa kunnilta puollon sijasta lausunto, lausunto myös hyvinvointialueelta jos kyseessä erityisryhmäkohde
- Erityisryhmäkohteiden asukasvalinnan valvonta hyvinvointialueelle
- Asukasvalinta julkisena hallintotehtävänä ja kantelumenettelyyn siirtyminen
- Autopaikkojen vakuussäännöksen täsmentäminen

Talousarvioesitys 2023

- Vuonna 2023 saa Valtion asuntorahaston varoista tuettaviksi korkotukilainoiksi hyväksyä vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain (604/2001) ja vuokratalojen rakentamislainojen lyhytaikaisesta korkotuesta annetun lain (574/2016) mukaisia lainoja yhteensä enintään 1,95 miljardia euroa.

Selvitys valtion asuntorahastosta

Valtion asuntorahasto säilyy ympäristöministeriön alaisena valtion talousarvion ulkopuolisena rahastona. Sen varallisuuden laajempaa käyttöä asumisen tukimallien rahoituksessa kustannustehokkaalla tavalla selvitetään. Myös valtion tukeman kohtuuhintaisen omistusasumisen mallin tarve ja tarkoituksenmukainen toteutustapa esimerkiksi aravalainoituksen kautta selvitetään. Valtio voisi mahdollisesti edistää erilaisia kohtuuhintaisen asumisen malleja esimerkiksi takauksin tai myöntämällä lainaa. Valtion asuntorahaston tulonhankkimiskeinoja ja kassavirran saamista kiertäväksi selvitetään rahaston pääoman ylläpitämiseksi ja kartuttamiseksi. Valtion asuntorahastoa koskevat selvitykset ja toimenpideehdotukset valmistellaan kesäkuuhun 2022 mennessä.

(Asuntopoliittinen kehittämisohjelma, s.14)

